

مروری بر برنامه درسی قصد شده و کسب شده
در ریاضیات پایه هفتم

مؤلف :

اراد و پورنگ

انتشارات قلم مهر زنجان

زمستان ۱۳۹۴

سرشناسه	: پورنگ، آرزو، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: مروری بر برنامه درسی قصد شده و کسب شده در ریاضیات پایه هفتم / مولف آرزو پورنگ.
مشخصات نشر	: زنجان : قلم مهر، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۶ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۷۴-۶۵-۵
وضعیت فهرست نویسی	: قیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۹۰.
موضوع	: ریاضیات -- راهنمای آموزشی (راهنمایی)
موضوع	: ریاضیات -- راهنمای مطالعه
رده بندی کنگره	: QA ۱۳۹ / ۴م ۱۳۹۴
رده بندی دیوبند	: ۵۱۰/۷
شماره کتابخانه	: ۴۱۲۷۱۶۷



انتشارات قلم مهر

www.tabassat.ir

عنوان کتاب: مروری بر برنامه درسی قصد شده و کسب شده

در ریاضیات پایه هفتم

مولف: آرزو پورنگ

ناشر: انتشارات قلم مهر

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۷۴-۶۵-۵

نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: پیشگام

شماره تماس نشر: ۰۲۴ - ۳۳۳۲۹۳۱۷

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

پیش گفتار مولف

فعالیت های آموزشی در هر کشور را می توان سرمایه گذاری یک نسل برای نسل دیگر دانست. هدف اصلی این سرمایه گذاری توسعه انسانی است؛ به عبارت دیگر هدف فعالیت های آموزشی رشد آگاهی و توانمندی های بالقوه انسان است. هدف ها و روش های آموزش در کشورهای مختلف جهان شباهت های زیادی به هم دارند و مقایسه میزان تحقق آنها، پژوهشگران را متوجه تأثیر عوامل گوناگونی که در فرایند یاددهی-یادگیری دخالت دارند کرده است. برخی از این عوامل و عناصر مانند کتاب های درسی و برنامه های درسی و آموزش را متخصصین موضوعی تهیه می کنند؛ ساختار سیستم آموزشی توسط متخصصین آموزشی تعریف می شود و برخی عوامل به باورها و انتظارات دانش آموزان و جامعه مربوط می شود. یکی از بسترهای اساسی در ایجاد زیر بنای فکری افراد جهت بکار گیری در شرایط زندگی، آموزش ریاضیات در دوران کودکی و نوجوانی آنهاست. هدف از آموزش ریاضی تنها پرورش نخبه های ریاضیات نیست؛ بلکه هدف، بهتر زندگی کردن دانش آموزان است (علمیای و اکدی، ۱۳۹۱). وجود دیدگاه های متفاوت در رابطه با ریاضی و آموزش ریاضی، پیچیدگی های جنبه های تفکر ریاضی و انتظارات متفاوت ریاضی دانان، آموزشگران و برنامه ریزان آموزش از سواد عمومی ریاضی و کارآمدی در ریاضیات، تأثیرات خواسته و ناخواسته بر نظام های آموزشی کشورها دارد. یکی از ابزارهایی که در مورد سواد ریاضی جامعه دانش آموزان، اطلاعات ارزشمندی را در اختیار ما قرار می دهد و به عنوان یک طرح استاندارد و کارآمد در زمینه ارزشیابی می توان در نتایج حاصل از آن توجه و تأمل کرد "مطالعه بین المللی ریاضی و علوم" (تیمز) است که توسط انجمن بین المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی برگزار می شود.

این انجمن که یک نهاد مستقل و معتبر پژوهشی در سطح جهان است با هدف بهبود و ارتقای وضعیت آموزشی کشورهای شرکت کننده توانسته است تاکنون ده ها مطالعه تطبیقی در زمینه پیشرفت تحصیلی و سایر زمینه ها به انجام رساند. یافته ها و اطلاعات بدست آمده از این گونه مطالعات، منبع مهم و تعیین کننده برای کشف و شناسایی نقاط ضعف و قوت نظام های آموزشی کشورها در مقیاس ملی و بین المللی و ارائه راهکارهای علمی و مؤثر در بهبود فرایند یاددهی - یادگیری است.

مطالعات بین المللی ریاضیات و علوم (تیمز) از برنامه درسی کشورها، به عنوان مفاهیم سازمان دهند، اصلی استفاده می کند و در ضمن چگونگی ارائه فرصت های آموزشی برای دانش آموزان و عوامل تأثیرگذار بر چگونگی استفاده از این فرصتها را نیز در نظر می گیرد (کریمی، ۱۳۸۶). برنامه های درسی از ارکان اساسی نظام های آموزشی بشمار می آیند که می توانند در بهبود و پیشرفت نظام آموزشی و ایجاد تحول در اجتماع مؤثرتر باشند (جوانمردی، ۱۳۹۲). برنامه درسی به عنوان یک راهنما جهت انجام فعالیت های فرایند آموزش تدوین می شود که شامل مراحل مختلفی می باشد. ابتدا نیاز سنجی صورت می پذیرد و پس از آن اهداف یادگیری با توجه به بانی تعیین اهداف مشخص شده و سپس محتوا و مجموعه ای از تجارب و فعالیت های یادگیری، از پیش تعیین می شوند و به صورت رسمی در کتاب ها و سایر رسانه ها و در مراکز آموزشی رسمی از پیش دبستانی تا دوره های آموزش عالی اجرا شده و مورد ارزشیابی قرار می گیرند. در این میان تجاربی وجود دارند که در تدوین برنامه درسی به آن ها توجه نمی شود اما دانش آموزان و دانشجویان در طی فرایند آموزش و یادگیری، آن ها را یاد گرفته و تجربه می کنند. گسترش فعالیت های برنامه ریزی درسی، حرکت هایی برای ارزشیابی برنامه های آموزشی را موجب می شود. تناسب برنامه درسی با نیاز های جامعه و یادگیرنده، اعتبار و اهمیت علمی مواد مطالعاتی جدید، پیش بینی رفتارهای دانش آموز و نتایج واقعی استفاده از مجموعه ای از مواد آموزشی مشخص هستند.

در دهه های اخیر ارزشیابی برنامه درسی به عنوان حوزه مطالعاتی مستقلی در علوم تربیتی در حوزه های کلی ارزشیابی آموزشی، آزمودن و اندازه گیری یافت می شود. مبانی حوزه های جدید ارزشیابی برنامه درسی تدوین مجموعه ای از مفاهیم، اصول، روش ها، نظریه ها و الگوهای جدید است (مؤمنی، ۱۳۸۸). از میان الگوهای مختلف برنامه ریزی درسی، مدل های طراحی مطالعه و ابزارهای مورد استفاده در مطالعات تیمز با توجه به یک چارچوب مفهومی تهیه شده است که سطوح مختلف نظام آموزشی یعنی مدرسه، کلاس و دانش آموز را شامل می شود. مطالعات بین المللی آزمون تیمز در سه سطح مورد بررسی قرار می گیرد؛ آنچه جامعه قصد دارد در کلاس آموزش داده شود (برنامه قصد شده)، آنچه به در عمل و در کلاس درس آموزش داده می شود (برنامه اجرا شده) و آنچه دانش آموزان یاد می گیرند (برنامه کسب شده) (کیامنش، ۱۳۷۵).

به دنبال تغییر در ساختار و محتوای نظام آموزشی و حذف دوره راهنمایی و تألیف کتب جدید برای دوره اول متوسطه، مآلف کتاب بر آن شد که با هدف تحلیل محتوایی کتاب ریاضیات پایه هفتم دوره اول متوسطه و با محوریت نتایج عملکردی آزمون مطالعات بین المللی تیمز در دانش آموزان پایه هفتم شهرستان ایجرود - زنجان - نسبت به بررسی میزان همخوانی برنامه درسی قصد شده و برنامه بررسی سبب شده در کتاب ریاضی هفتم دوره اول متوسطه (چاپ ۹۳-۹۲) اقدام نماید.

آرزو پورنگ

بهمن ماه ۱۳۹۴

فهرست مطالب

پیش گفتار مولف	ج
فصل اول: اهداف و محتوای برنامه درسی ریاضیات پایه هفتم و آزمون تیمز	۱
بخش اول: اهداف و محتوای برنامه درسی ریاضیات پایه هفتم	۳
برنامه درسی ریاضیات پایه هفتم	۳
تاریخچه‌ی آموزش ریاضیات مدرسه‌ای	۴
اهداف ریاضیات دوره‌ی اول متوسطه	۱۳
برنامه‌ی درسی	۱۶
انواع برنامه‌ی درسی	۲۰
برنامه ریزی درسی	۲۲
آینده نگری در برنامه ریزی درسی	۲۴
برنامه‌ی درسی ریاضی مدرسه‌ای	۲۵
بخش دوم: اهداف و برنامه های مرکز مطالعات بین المللی آزمون تیمز	۲۸
تاریخچه مطالعات بین المللی آزمون تیمز	۲۸
فعالیت انجمن بین المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (IEA)	۲۹
آزمون تیمز	۳۱

اهداف مطالعات آزمون بین المللی تیمز	۳۲
الگوی برنامه‌ی درسی در آزمون تیمز	۳۵
بخش سوم: نتایج تحقیقات تجربی پژوهشگران و صاحب‌نظران	۴۰
فصل دوم: روش‌شناسی و یافته‌های علمی در برنامه درسی ریاضیات و تیمز	۵۳
بخش اول: روش‌شناسی بررسی محتوای برنامه درسی ریاضیات و آزمون تیمز	۵۶
بخش دوم: یافته‌های علمی بررسی محتوای برنامه درسی ریاضیات و آزمون تیمز	۷۹
پیشنهادهای	۹۶
کتاب‌نامه	۹۷